

Myra som økosystem

Per Ivar Kvammen

Til deg, du Hei og bleike Myr
med Bukkeblad,
der Hegre stig og Heilo flyr,
eg gjev mitt Kvad.

(Arne Garborg, Haugtussa, 1933)

SEPTEMBER

September-dager så
klare som fugleøyne,
myrer hvor tranebæra
dugger matt om kvelden
når stjernene slår sine
sølvspik i stillheten....

CC BY-NC-ND NTB scanpix

Hva er en myr?

Myr er et område med **torv** og **høy grunnvannstand** med **liten vanngjennomstrømning**. Det er **hydrofil vegetasjon** som dominerer, vegetasjon som selv kan lage **torv**

Det høye vanninnholdet gir **redusert oksygentilgang**, og **nedbrytningen** av planterester går derved saktere enn **oppbyggingen**

(UiO, Institutt for biovitenskap)

Myrdannelse foregår i områder der det er **mer nedbør enn fordamping**

Myrdannelsen startet like etter siste istid.
Derfor er de eldste myrene 8000 – 10 000 år gamle.

I Norge har vi minst 30 000 km² myr, som utgjør omrent 9 % av landarealet

(Store norske leksikon)

Klassifikasjon av myr. Myrtyper

Vannkilden er..

Nedbør

**Nedbørsmyr
(Ombrogen myr)**

Grunnvann

**Grunnvannsmyr
(Minerogen myr)**

Ombrogen myr – ombrogene tuer:

- røsslyng
- kvitlyng
- tranebær
- torvmyrrull
- molte

Ombrotrof
vegetasjon

Blant grunnvannsmylene har vi to typer:

**Topogen myr,
der grunnvannet er
stillestående**

og

**Soligen myr
sigevannsmyr, der
grunnvannet er
sigende**

Gjengroingsmyr

Forsumpningsmyr

Gjengroingsmyrer kjenner vi igjen som gjengroing av tjern:

Soligen myr som forsumpningsmyr med høy grunnvannstand

På grunnvannsmyrene kaller vi vegetasjonen for minerotrof. Avhengig av hvordan tilgangen på mineraler er, deler vi inn i:

Fattigmyr

- duskmyrull
- flaskestarr

Intermediær myr

- myrfiol
- myrhatt

Rikmyr

- gulstarr
- breimyrull
- dvergjamne

Planter funnet på myr i Ulvådalen 4/9-89

Topogen myr:

- * * * bl.a. rosetorvmose
- * * Dvergjamne (Dvergjamnerefam.)
- Bløkkbær/Skinntryte (Lyngfam.)
- Tranebær (Lyngfam.)
- Kvitlyng "
- * Myrfiol (Fiolfam.)
- * Myrhatt (Røsefam.)
- Tepperot "
- * Jåblom (Bergsildrefam.)
- Dvergbjørk (Bjørkefam.)
- Vier (Pilefam.)
- * Svelttull (Halvgrasfam.)
- * Svelttstarr "
- (* *) Trådstarr "
- * Gulstarr "
- Flaskestarr "
- * Duskmyrrull "
- (* *) Blåtopp (Grasfam.)
- Einer (Bartrær)
- * * * Bukkeblad (Søterotfam.)

Soligen myr:

- Forskjellige torvmoser med bl.a.
- * kjøttdorvmose og
- * rusttorvmose
- Krekling (Kreklingfam.)
- Røsslyng (Lyngfam.)
- Blokkebær/Skinntryte (Lyngfam.)
- Tranebær "
- Kvitlyng "
- * * * Svelttull (Halvgrasfam.)

Ombrogen tue:

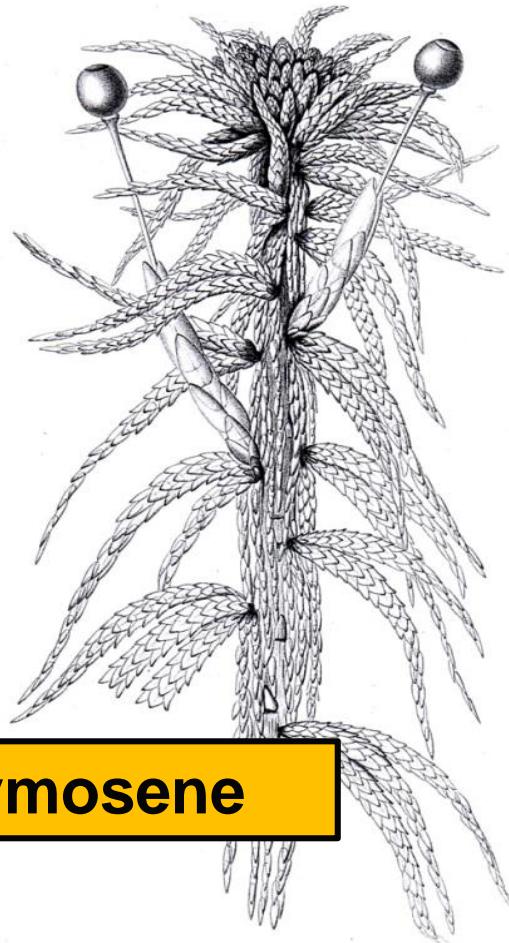
- * Kjett-torvmose
- * Rusttorvmose
- Furumose
- Sigdmose
- Bjørnemose
- Lys reinlav
- Grå reinlav
- Røsslyng (Lyngfam.)
- Blåbær "
- Molte (Rosefam.)
- Dvergbjørk/Kjerringris (Bjørkefam.)
- * * * Torvmyrrull (Halvgrasfam.)

Planter som er typiske for myrer som er fattige på næringsstoffer (fattigmyrer) er merket: *

Planter som indikerer middels næringsrik myr: * *

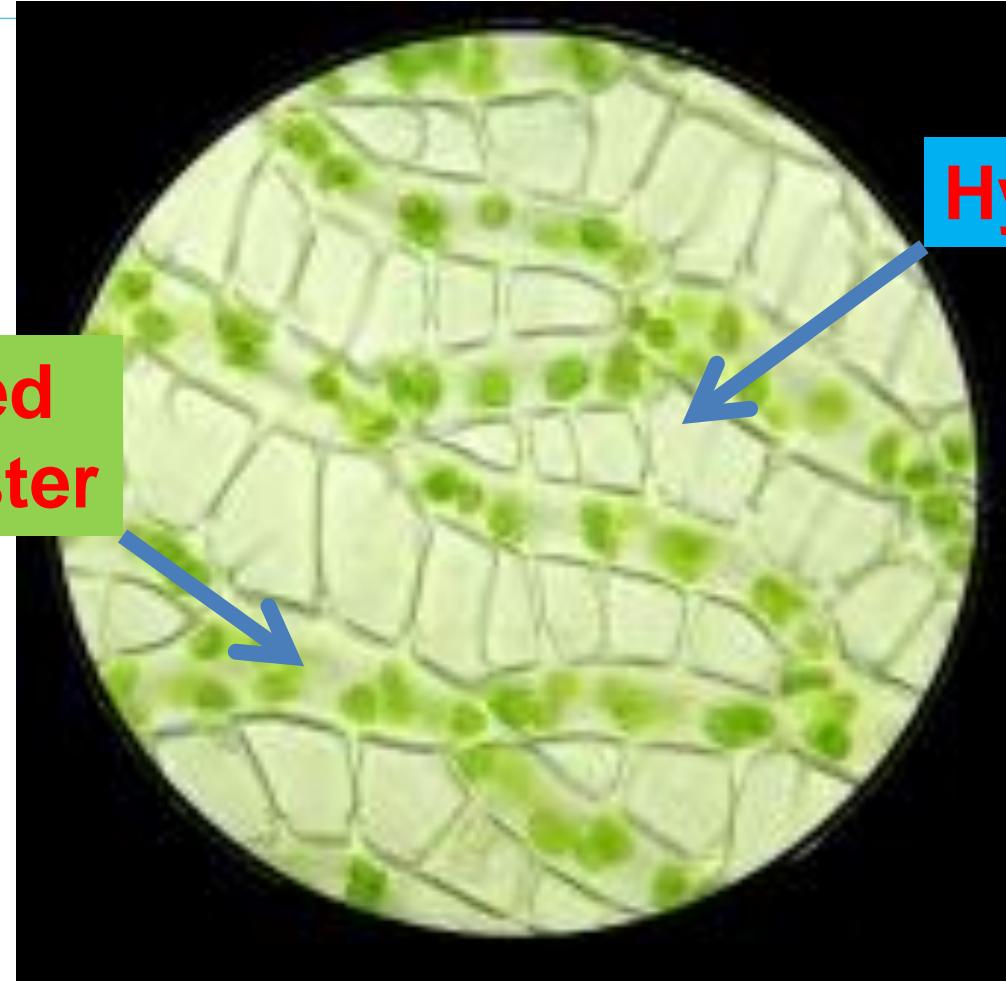
Planter som indikerer svært næringsrik myr (kalkmyrer): * * *

Ombrogene myrer og ombrogene tuer er alltid næringsfattige. Hvorfor?

Torvmosene

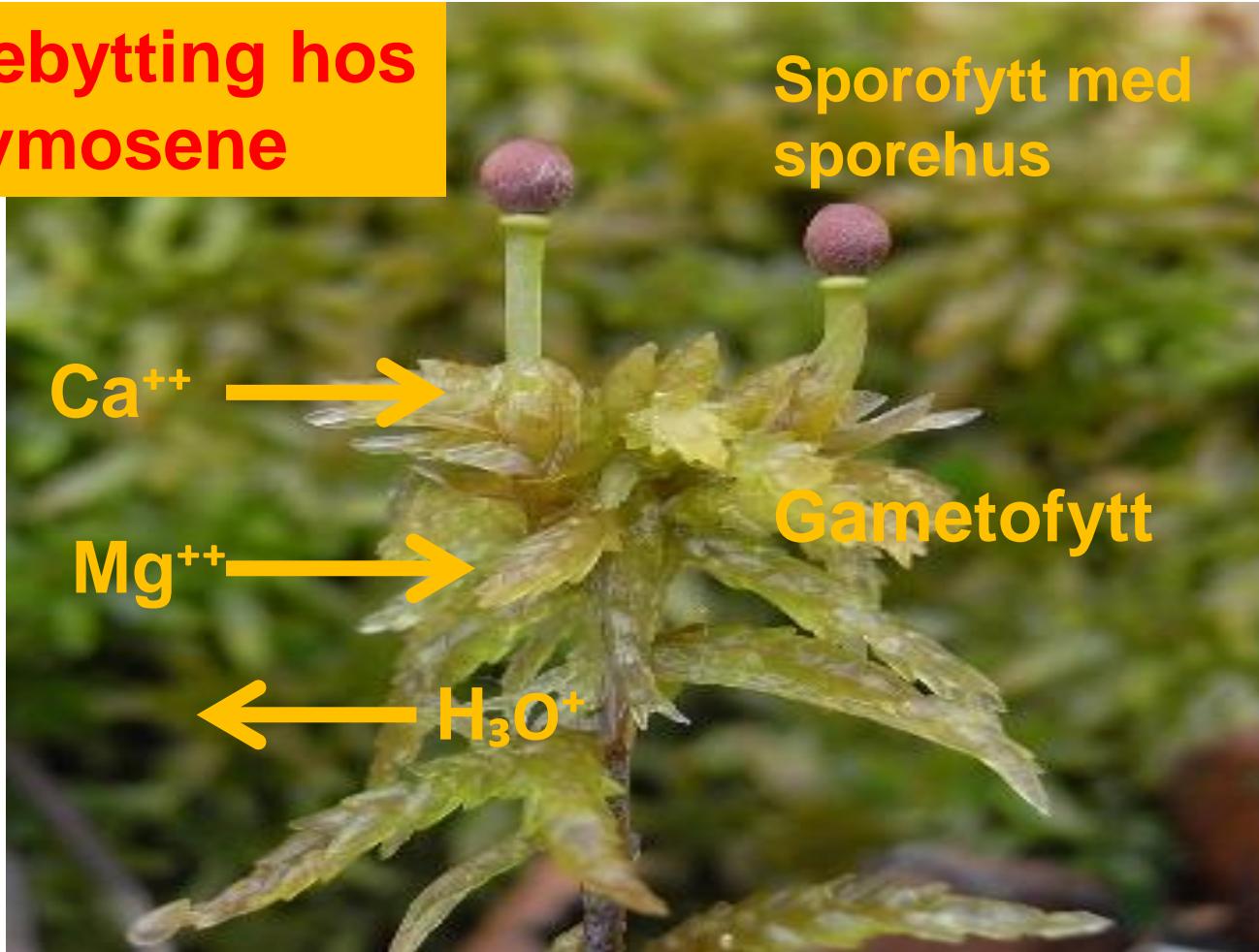

**Celler med
kloroplaster**

Hyalinceller

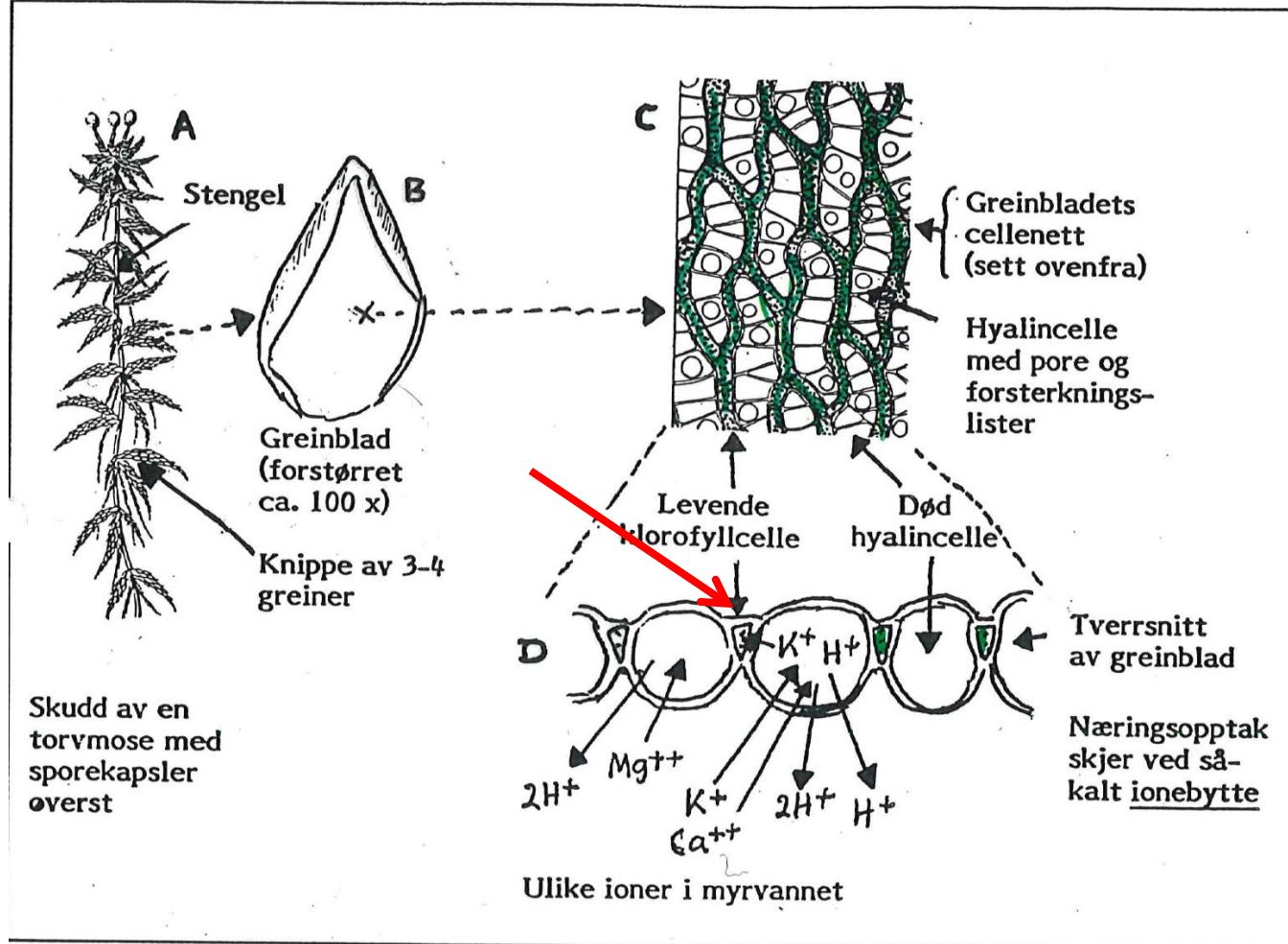
Ionebytting hos torvmosene

Sporofytt med sporehus

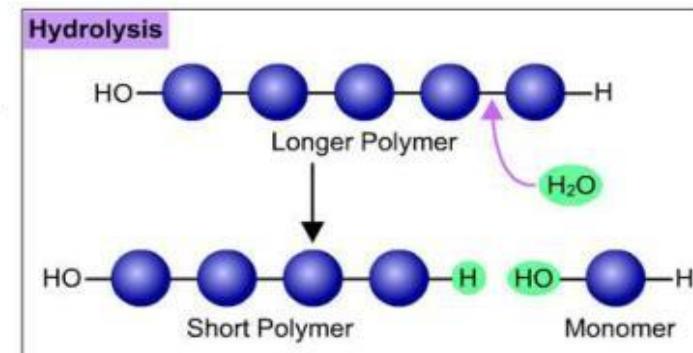
ANALYSE AV JORD FRA ULVÅDALEN 9. SEPT. 1991.

	Dyp cm	Vanninnhold i % av våt jord	Innhold av organisk jord i % av tørr jord	pH	Grunn- vann- stand cm
Ombrogen myr (Nedbørsmyr)	15	90,3	99,6	3,5	ca.100
	30	88,7	98,3	3,5	
	60	80,6	98,8	3,6	
	90	80,4	96,8	3,8	
Minerogene myrer: (Jordvannsmyrer)	15	90,2	98,8	3,6	ca.50
	30	84,9	98,5	3,9	
	50	79,1	97,9	3,6	
	15	90,0	91,3	5,3	
Topogen myr) (Gjengroingsmyr)	30	86,9	98,0	5,2	ca.40
	50	90,9	97,2	5,1	

Sphagnum Moss to Sphagnan

Sphagnan is a pectin-like carbohydrate polymer which is covalently linked to cellulosic and amyloid-like chains in Sphagnum moss. Autohydrolysis liberates the sphagnan into the surrounding water as dead moss converts into peat.

Tollundmannen – død ved hengning rundt 400 år f.kr.

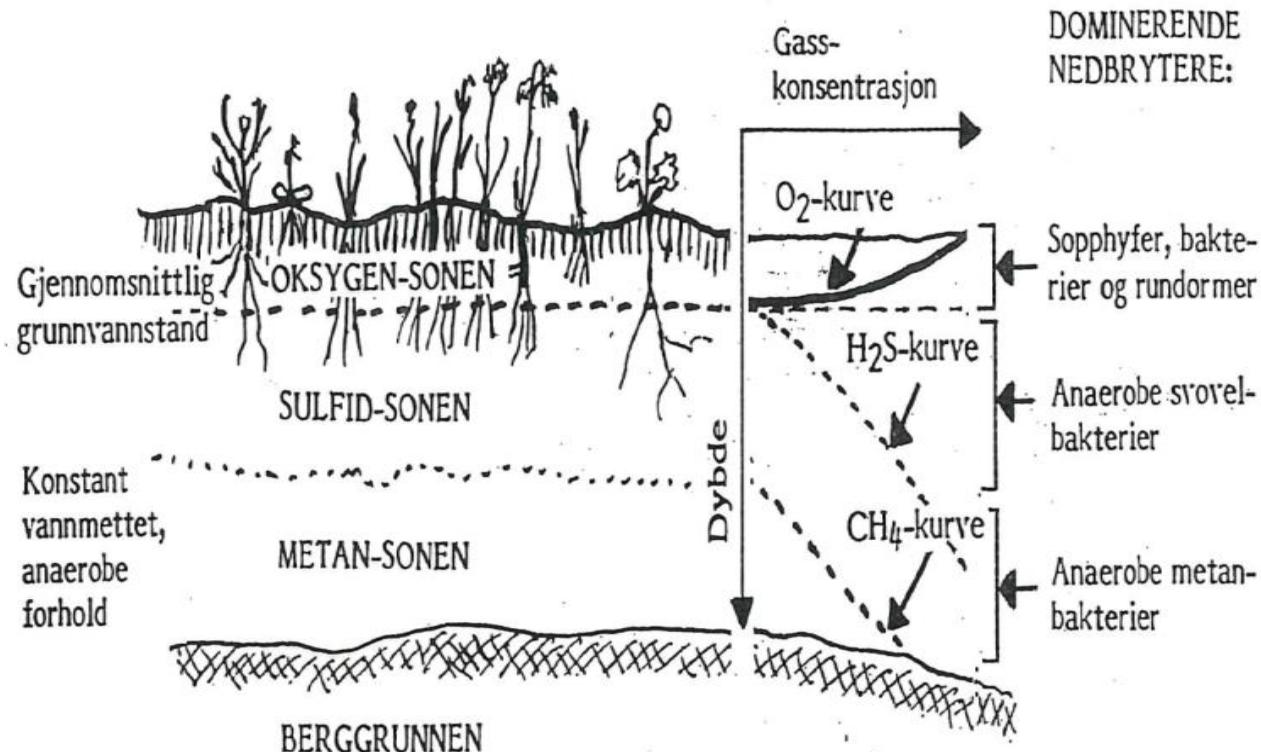

Fig. 10.11. Snitt gjennom myrjordprofilet som viser hvilke nedbrytere som dominerer i de ulike torvlagene.

Vi vandrer videre på myra og finner denne planten:

Soldogg

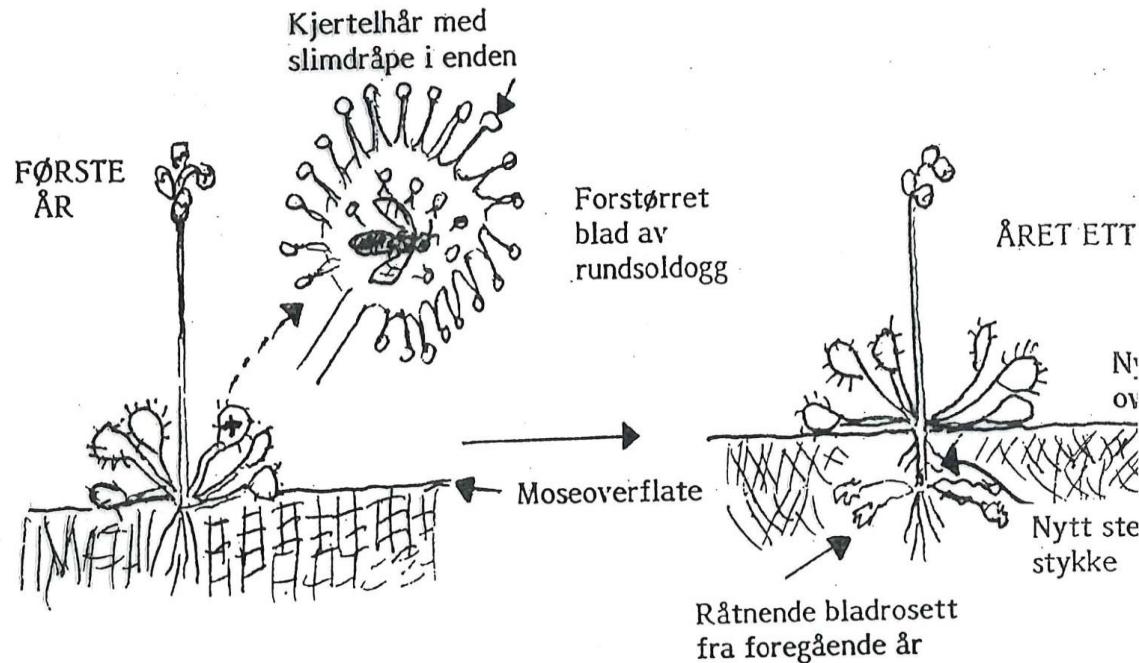
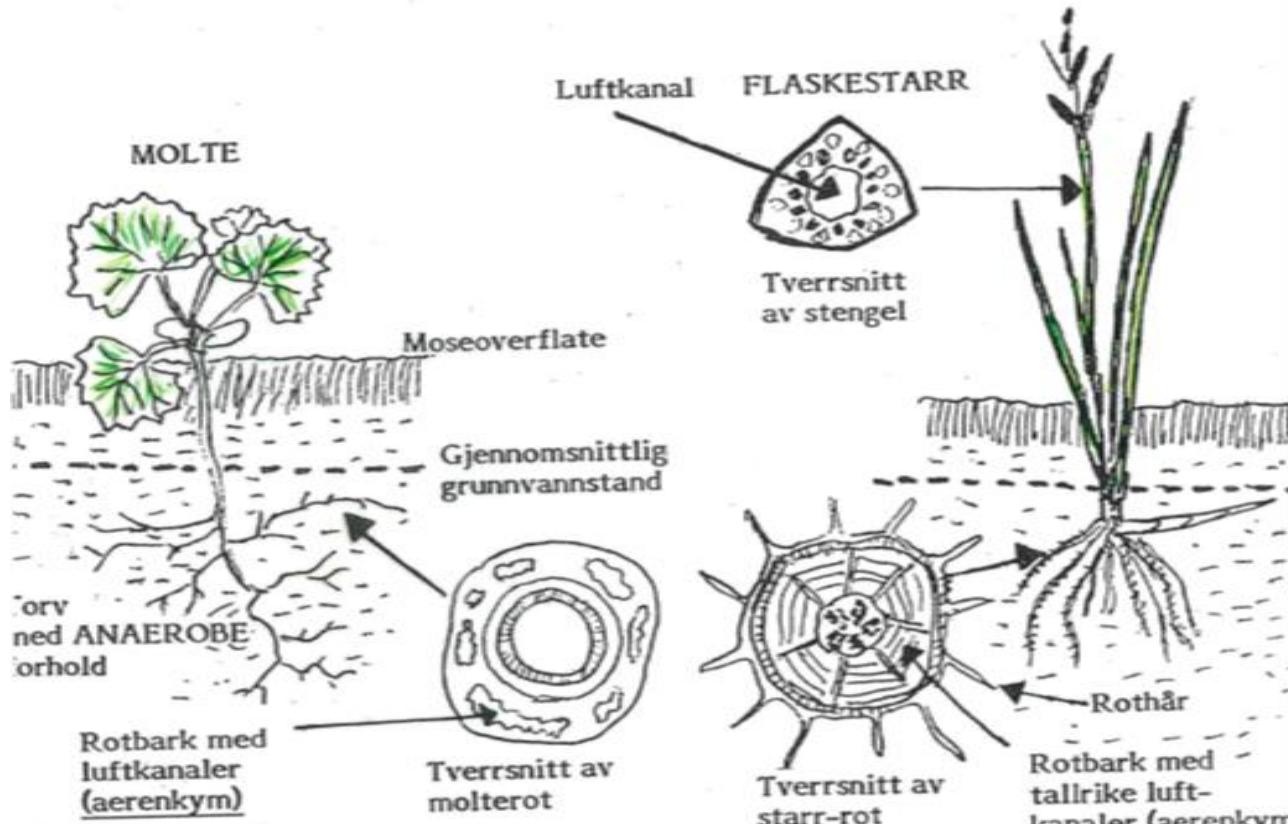

Fig. 10.8. Tegningene viser soldoggbladets fangstapparat og hvordan planten unngår å «drukne» på torvmosenes lengdevekst.

g. 10.9. Molte og flaskestarr er tilpasset å vokse i oksygenfritt miljø ved å ha et sammenhengende luftkanalsystem (aerenkym) i stengler og røtter.

Stankelbein

Øyenstikkere

Vevkjerringer

Myredderkoppen

enkeltbekkasin

Foto: Thor Østbye

myrhauk

Copyright Willy Gill

storspove

orrfugl

Brushaner i spill på myra

Erik Werenskiold, 1883.

INLAND NORWAY
UNIVERSITY
OF APPLIED SCIENCES

Takk for Oppmerksomheten!

